

SZOCIOLÓGIA BA
Záróvizsga tételtek 2015

Szociológiatörténet

1. **Émile Durkheim és Max Weber szociológiája**
2. **Karl Marx – Pierre Bourdieu – Michel Foucault (tőkeelméletek, hatalom)**
3. **Talcott Parsons – Robert K. Merton (funkcionalizmus)**
4. **Ulrich Beck – Schultze (kortárs német szociológia)**
5. **Erving Goffman – Peter L. Berger – Thomas Luckmann – Jon Elster (etnometodológia, fenomenológia, RDE)**
6. **Marienthal – Herbert J. Gans – Georg Simmel**

Irodalom:

- Beck, Ulrich: "Túl renden és osztályon." In: *A társadalmi rétegződés komponensei*, szerk. Angelusz R., 418-468. Budapest, Új Mandátum, 1997.
- Berger, Peter L. – Luckmann, Thomas: A valóság társadalmi felépítése (részlet), in: *Olvasókönyv II*, 303-320, szerk. Felkai G., Némedi D., Somlai P. VAGY Berger-Kellner: Valóságfelépítés a házasságban A fenomenológia a társadalomtudományban, szerk. Hernádi M. letölthető: http://lakatos.free.fr/Tanitas/Szociologia/2felev/files/page31_2.htm
- Bourdieu, Pierre: Gazdasági tőke, kulturális tőke, társadalmi tőke, in: *Olvasókönyv II*, 431-445.
- Durkheim, Émile: A szociológia módszertani szabályai. In Felkai-Némedi-Somlai (szerk.): in: *Olvasókönyv I*, 272-291, régi kiadás, uő: *A társadalmi tények magyarázatához*, KJK, 1978, 21-58.
- Durkheim, Émile: Az anómiás öngyilkosság, in: *Az öngyilkosság*, KJK, 1967, 245-282 vagy Osiris, 2000, 260-302.
- Elster, Jon: "Racionális döntések." In: *Olvasókönyv II.*, 215-231. Budapest: Új Mandátum, 2002. VAGY uő: *A társadalom fogaskerekei* (részlet), Osiris, 1995, 30-37, 117-127.
- Foucault, Michel: Az emberélet kioltásának joga és az élet feletti hatalom. In: *A szexualitás története. A tudás akarása*, 139-167.
- Gans, Herbert, J.: Mire szolgálnak az érdemtelen szegények, *Esély*, 1992, 3, 3-17. (letölthető: http://www.esely.org/kiadvanyok/1992_3/mireszolgalna.pdf)
- Goffman, Erving: Az én bemutatása a mindennapi életben, in: *Olvasókönyv II*, 332-337, 339-350., Új Mandátum 2002.
- Jahoda, Marie – Lazarsfeld, Paul F. – Zeisel, Hans: *Marienthal*, Új Mandátum, 1999, 11-125.
- Marx, Karl: A tőke. In: Felkai-Némedi-Somlai (szerk.): *Olvasókönyv I*, 171-174. VAGY Marx: Kommunista kiáltvány. *Olvasókönyv I*, 133-141.
- Merton, Robert, K.: Társadalmi struktúra és anómia, in: *Olvasókönyv II*, 69-85.
- Parsons, Talcott: A modern társadalmak rendszere, In: *Olvasókönyv II*, 40-61. VAGY A beteg szerep (letölthető: http://lakatos.free.fr/Tanitas/Szociologia/2felev/files/page31_9.htm)
- Schulze, Gerhard: "Élménytársadalom. A jelenkor kultúrszociológiája (részlet). *Szociológiai figyelő* 2000/1-2. 135-157. VAGY uő: A Német Szövetségi Köztársaság kulturális átalakulása, in.: *A kultúra szociológiája*, (szerk.: Wessely Anna), Osiris-Láthatatlan Kollégium, 1998. 186-204.
- Simmel, Georg: Az idegen, in: *Az Idegen. Variációk Simmeltől Derridáig* (szerk. Biczó Gábor), Debrecen, Csokonai Kiadó, 2004. 11-29. VAGY Georg Simmel: Fölé- és alárendeltség, in: *Válogatott társadalomelméleti tanulmányok*, Gondolat, 1973, 217-260, Novissima, 2001, 27-53

Weber, Max: A protestáns etika (részlet), in: *Olvasókönyv I*, 550-585.

Weber, Max: Szociológiai alapfogalmak. Gazdaság és társadalom (részlet), in: *Olvasókönyv I*, 480-483, 484-485, 497-498. (I. Módszertani alapok, 1§. 1, 2, 3, 5. pont, II. Társadalmi cselekvés, 2§. 1, 2, 3, 4, 5. pont)

Szociológiaelmélet

1.A szociológia diszciplináris sajátosságai, viszonya a társadalomtudományokhoz, a szociológus szerep jellemzői.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest (végig a kapcsolódó fejezetek)

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest (végig a kapcsolódó fejezetek)

2.Társadalmi egyenlőtlenségek és szegénység. Társadalmi integráció.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

Valuch Tibor (2015): A jelenkor magyar társadalom. Osiris, Budapest 205-237.old

Sen, Amartya (2003): A szegénység, mint a képességek hiánya. In: Sen, Amartya: A fejlődés mint szabadság. Európa Könyvkiadó, Budapest

Spéder Zsolt (2002): Szegénység a társadalomelméletben – szegények a társadalomban. In: Spéder Zsolt: A szegénység változó arcai – tények és értelmezések. Andorka Rudolf Társadalomtudományi Társaság - Századvég Kiadó, Budapest

Ferge Zsuzsa (2006): Struktúra és szegénység In: Kovách Imre (szerk.): Társadalmi metszetek. Hatalom, érdek, individualizáció és egyenlőtlenségek a mai Magyarországon. Napvilág Kiadó, Budapest, 479-500

Kovách Imre et al (2012 szerk.): Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon, Argumentum, Budapest

3.Társadalomszerkezet és rétegződés. Elméletek és módszerek, nemzetközi tendenciák. A társadalomszerkezet és rétegződéskutatás hazai képviselői (Ferge, Kolosi, Kemény, Szelényi munkássága).

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

Valuch Tibor (2015): A jelenkor magyar társadalom. Osiris, Budapest 93-164.old

Ferge Zsuzsa (1969): Társadalmunk rétegződése KJK Bp. 77-158. old.

Ferge Zsuzsa (2002): Struktúra és egyenlőtlenségek a régi államszocializmusban és az újkapitalizmusban Szociológiai Szemle 2002/4 9-33.old.

Kolosi Tamás (1987): Tagolt társadalom Gondolat Bp. 1987

Kolosi Tamás (2000): Terhes babapiskóta, Osiris, Bp 2000

http://www.tankonyvtar.hu/hu/tartalom/tamop425/0010_2A_19_Tarsadalmi_retegzodes_olvasokonyv_szerk_Gecser_Otto/ch05s04.html

Konrád György - Szelényi Iván (1989): Az értelmiség útja az osztályhatalomhoz Gondolat, Bp. 178-312. old.

Szelényi I. (1992): Harmadik út? Polgárosodás a vidéki Magyarországon (részlet) Bp. Akadémiai könyvkiadó, 65-92. old.

Szelényi Iván (1990): Új osztály, állam, politika 51-98. old.

Konrád Gy. – Szelényi I. (1992): Értelmiség és dominancia a posztkommunista társadalmakban Politikatudományi Szemle 1992 no.1, 9-28. old.

Szelényi I.(1995): Menedzserkapitalizmus Magyar Lettre Internationale 1995 no. 19, 21-29. old.

Szelényi I. (1996): A posztkommunista társadalom... Magyar Tudomány 1996/4. 385-402. old.

3. A társadalmi mobilitás alapfogalmai, elméletek és módszerek, nemzetközi és hazai trendek. Térbeli mobilitás.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

Valuch Tibor (2015): A jelenkor magyar társadalom. Osiris, Budapest 93-126.old.

Bálint Lajos - Gödri Irén (2015): Belföldi vándorlás In: Monostori Judit - Őri Péter - Spéder Zsolt (szerk.): Demográfiai portré 2015. 10. fejezet.

Gödri Irén (2015): Nemzetközi vándorlás In: Monostori Judit - Őri Péter - Spéder Zsolt (szerk.):
Demográfiai portré 2015. 11. fejezet.

4.A társadalom térbeli szerkezete, urbanizáció, regionális különbségek, a településszociológia alapjai.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

Valuch Tibor (2015): A jelenkor magyar társadalom. Osiris, Budapest 53-74. old.

Városszociológia : szerk Szelényi Iván 1973: Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1973, 7-88. oldal,
108-224 oldal, 324 -441 oldal

Csizmady Adrienne (2003): A lakótelep, Budapest : Gondolat, 29 - 55 oldal, 171 - 221 oldal

Település- és városszociológia. Szöveggyűjtemény 2004 szerk.: Csizmady Adrienne; Husz
Ildikó, Gondolat Kiadó

Kovács Imre (2012): A vidék a ezredfordulón. Argumentum, Bp.

Kovács Imre et al (2012 szerk.): Társadalmi integráció a jelenkori Magyarországon, Argumentum,
Budapest, Települések és régiók: 115-190 oldal

5.A demográfia, mint tudomány. A társadalom demográfiai rétegződése.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest,

Valuch Tibor (2015): A jelenkor magyar társadalom. Osiris, Budapest 34-52. old.

Földházi Erzsébet (2015): A népesség szerkezete és jövője. In: Monostori Judit - Őri Péter - Spéder
Zsolt (szerk.): Demográfiai portré 2015. 9. és 12. fejezet

6.Nemzeti és etnikai csoportok, kisebbségek nemzetközi és hazai helyzete. A romák társadalmi helyzetének jellemzői Magyarországon. A társadalompolitika lehetőségei.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

Valuch Tibor (2015): A jelenkor magyar társadalom. Osiris, Budapest 75-92. old.

Ladányi J. – Szelényi I. : Ki a cigány? Kritika 1997/dec. 3-6. old., illetve az erre adott válaszok:
Kritika 1998/márc 31-33, 33-35. old.

Kertesi Gábor – Kézdi Gábor (2001): A cigány népesség lélekszáma Magyarországon a kilencvenes
évek elején In: A cigányok Magyarországon Bp. Magyar Tudományos Akadémia Szerk: Glatz
Ferenc 45-71. old.

Kemény István – Janky Béla – Lengyel Gabriella (2004): A magyarországi cigányság 1970-2003.
Gondolat Kiadó Bp.

7.A család, mint meghatározó társadalmi csoport. A családfejlődés elméletei, a családfunkciók változásai, nemzetközi és hazai tendenciák.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

Cseh-Szombathy László (1979): A család meghatározása. In: Cseh-Szombathy László:
Családszociológiai problémák és módszerek. Gondolat Kiadó, Budapest

Somlai Péter (2013): Család 2.0 – Együttélési formák a polgári családtól a jelenkorig. Budapest:
Napvilág Kiadó

Monostori Judit - Murinkó Livia (2015): Család- és háztartásszerkezet. In: Monostori Judit - Őri
Péter - Spéder Zsolt (szerk.): Demográfiai portré 2015. 9. fejezet.

8.Az életmód szerepe, életmódkutatások nemzetközi és hazai eredményei. Kultúra, értékek és normák szerepe a társadalomban. A deviancia jelensége, elméletek és módszerek, nemzetközi és hazai tendenciák.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest,

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

9.Az oktatási, gazdasági és politikai rendszer alapvető társadalmi jellemzői.

Andorka R. (2006): Bevezetés a szociológiába. Osiris, Budapest

Giddens, A. (2003): Szociológia Osiris, Budapest

10.A munka társadalmi meghatározottsága, a munkaparadigma térvesztése, a bér munka és a munkaerőpiac válsága

- Török Emőke (2014): *Munka és társadalom A munka jelentésváltozásai a bérmunkán innen és túl* Károli Gáspár Református Egyetem -L' Harmattan Kiadó, Budapest, 15-53. old.
- Csoba Judit (2011): *Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék Debrecen, 9-43. old.*
- Robert Castel(1998): *A szociális kérdés alakváltozásai Kávé Kiadó, 349-418. old*
- 11. A munkanélküliek társadalmi rétegek szerinti megoszlása. A jövedelemszerkezet és a jövedelmi egyenlőtlenségek átalakulása a XX. század második felében és a XXI. században**
- Csoba Judit (2011): *Munkaerő-piaci változások, leszakadó társadalmi csoportok Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszék Debrecen, 43-170.old.*
- Bernát Anikó (2014): *Leszakadóban: a romák társadalmi helyzete a mai Magyarországon In. Kolosi Tamás-Tóth István György (szerk.) Társadalmi riport2014, Tárki, Budapest 246-263. old. <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf>*
- 12. Az aktív- passzív munkaerő-piaci politikák kialakulása, működése, hatékonysága.**
- Galasi Péter-Nagy Gyula (2012): *Az aktív munkaerő-piaci eszközök In. Fazekas Károly-Scharle Ágota (szerk): Nyugdíj, segély közmunka A magyar foglalkoztatáspolitikai két évtizede 1990-2010. Országos Foglalkoztatási Közalapítvány Budapest 182-193. old. <http://mek.oszk.hu/11400/11433/11433.pdf>*
- Csoba Judit, Nagy Zita Éva (2011): *A magyarországi képzési, bértámogatási és közfoglalkoztatási programok hatásvizsgálata In: Fazekas K, Kézdi G (szerk.) Munkaerőpiaci tükrök, 2011: közelkép: foglalkoztatáspolitikai programok hatásvizsgálata. 359 p. Budapest: MTA Közgazdaságtudományi Intézet; Országos Foglalkoztatási Közalapítvány, 113-144.*
- Cseres-Gergely Zsombor- Molnár György (2014): *Közmunka, segélyezés, elsődleges és másodlagos munkapiac In. Kolosi Tamás-Tóth István György (szerk.) Társadalmi riport 2014, Tárki, Budapest 204-225. old. <http://www.tarki.hu/adatbank-h/kutjel/pdf/b331.pdf>*

Módszertan

- 1. A tudományos megismerés sajátosságai. Az okság természete. A kutatási folyamat főbb jellemzői. Konceptualizálás és mérés. Operacionalizálás. Mérési szintek.**
- Earl Babbie: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó. 1-5 fejezetek (17-170. oldal)*
- 2. A mintavétel. A reprezentativitás fogalma, valószínűségi mintavételi módszerek. A mintavételi hiba értelmezése.**
- Earl Babbie: *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó. 7. fejezet (201-246. oldal)*
- 3. Kvalitatív kutatások jellemzői 1.: terepkutatás és tartalomelemzés.**
- Earl Babbie (2004): *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest: Balassi Kiadó, (Kvalitatív terepkutatások, Beavatkozás-mentes vizsgálatok) 315 – 380. old.*
- Résztevéő megfigyelés. In.: Letenyey László (szerk.): *Településkutatás I.-II. Módszertani kézikönyv és szöveggyűjtemény. Budapest: TeTT könyvek, 71-97. old. (interneten elérhető)*
- 4. Kvalitatív kutatások jellemzői 2.: strukturálatlan interjú, fókuszcsoport.**
- Vicsek Lilla (2006): *Fókuszcsoport. Budapest: Osiris Kiadó*
- Heltai Erzsébet – Tarjányi József: *A szociológiai interjú készítése (interneten elérhető)*
- Solt Otília (1998): *Interjúzni muszáj! In: Solt Otília: Méltóságot mindenkinek. Összegyűjtött írások I. Budapest: Beszélő, 29-48. old. (interneten elérhető)*
- 5. A survey kutatások jellemzői: a kérdőív és szerkesztése, a mérés elmélete és gyakorlata. Az adatgyűjtés és a kérdezés jellemzői A survey eredmények értelmezése, alapvető adatelemzési technikák.**
- Babbie, E. (2003): *A társadalomtudományi kutatás gyakorlata. Budapest, Balassi. 5. és 9. fejezet*
- Fischer, Gy. (2001): *Hihetünk-e a közvélemény-kutatásoknak? Budapest, Bagolyvár. 72-98.p.*

Scipione, P. A. (1994): A piackutatás gyakorlata. Budapest, Springer-Verlag. 139-168.p.

6.A leíró statisztikai elemzések, a többváltozós elemzések alapjai.

Falus Iván - Ollé János (2000): Statisztikai módszerek pedagógusok számára. Budapest: Okker Kiadó
Kolosi Tamás – Rudas Tamás: Empirikus problémamegoldás a szociológiában OMIKK, TÁRKI
Budapest, 1988.

Moksony Ferenc: Gondolatok és adatok. Társadalomtudományi elméletek empirikus ellenőrzése
Osiris Kiadó Budapest, 1999.

Székelyi Mária – Barna Ildikó: Túlélőkészlet az SPSS-hez Többváltozós elemzési technikákról
társadalomkutatók számára Typotex Kiadó 2002